הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים [א]מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' [א]רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: **מתני'** ג) [ב]יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים [ג]יפר: **גמ'** ורמינהו [ו]בלא ראות ג) [ד]פרט לסומא דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא

אמר

ר"ן

גמ' הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים. אינו מופר כל הנדר כדאמרינן בהקמה דאם קיים מקצתו קיים כולו אי נמי אינו מופר כלל אפילו לתאנים וכמו שכתבתי במשנתנו: **מה יקימנו ממנו.** דמשמע דבמקצתו דהיינו ממנו הוקם כולו דיקימנו הכי משמע אף יפרנו נמי אע"ג דלא משמע הכי אפ"ה הא איתקוש: **אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר** זו היא גירסת הספרים. ולפי זה הא דתנן הפר לתאנים אינו מופר כל הנדר קאמר אבל מה שהפר הופר דאי אינו מופר כלל מאי קאמרי רבנן מה הפרה מה שהפר הופר דמשמע דכ"ע מודו בהפרה ולא איצטריך להו לרבנן אלא לאקשויי הקמה להפרה דהא בהפרה גופה פליג תנא דמתניתין אלא ודאי לפי גרסא זו משמע דכולהו מודו מה שהפר הופר. אבל בתוספתא (פ"ו ה"ו) לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן התאנים ומן הענבים הפר לתאנים ולא הפר לענבים וחשכה אסורה בין בתאנים בין בענבים *אלמא אינו מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת קצת ספרים עיקר דגרסי הכי אבל חכמים אומרים מה הפרה מה שהפר לא הופר אף הקמה מה שקיים לא קיים וכן גרסת הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: **אמר רבא ר"ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד.** בפרק שבועת הפקדון היא דתנן התם (שבועות לו:) היו חמשה תובעין אותו ואמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד ר"ש אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד הכא נמי לא חשיבי ליה שני נדרים עד שתאמר שאני טועמת לכל אחד ואחד אבל אם אמרה קונם שאני טועמת לא תאנה ולא ענבה לר"ש נדר אחד הוי ולרבנן הוו להו שני נדרים וכבר כתבתי למעלה בפ' פותחין (דף סו. ד"ה ולענין) דקיי"ל כר"ש: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שמה שנדרה אשתי הוי נדר גמור אבל איני יודע שיש מפירין שהבעל מפר שום נדר לא של עינוי נפש ולא שבינו לבינה: **יפר.** לאחר מכן כשנודע לו שהבעל יכול להפר יפר תוך אותו יום שיודע לו דעד ההוא יומא לא קרינא ביה יום שמעו (במדבר ל): **יודע אני שיש מפירין.** שיש מקצת נדרים שהבעלים מפירין אותן: **אבל איני יודע שזה נדר.** שזה מאותן נדרים שהבעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** איכא מ"ד דלא יפר כלל קאמר לא היום ולא אחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר היום דלא מקרי יום שמעו שיהא מפר אלא כשהוא יודע שהוא יכול להפר ולאחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר נמי לא יפר משום דידיעה קמייתא לגבי שלא יוכל להפר אחר מכאן יום שמעו מקרי וכבר עבר וחכ"א יפר ביום זה דסבירא להו דמקצת ידיעה ככל ידיעה אבל כל שעבר יומו שוב אינו מפר דיומא קמא יום שמעו מקרי לענין שיכול להפר בו ולענין שאינו יכול להפר מכאן ולהבא. ואיכא מ"ד דכי אמר ר"מ לא יפר דוקא ביום שלאחריו קאמר אבל בו ביום מפר בידיעה זו דס"ל דכיון שהוא יודע שיש נדרים ויש מפירין ידיעה גמורה מקריא אע"פ שאינו יודע שזה נדר וחכמים אומרים יפר ביום שלאחריו דסבירא להו דכיון דביומא קמא לא הוה ידע שזה נדר לא מקריא ידיעה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** (מי) שהרג את הנפש בשוגג אינו גולה דמדכתיב בלא ראות משמע דכאן הוא בלא ראות אבל במקום אחר יכול לראות: **רבי מאיר אומר לרבות את הסומא.** דכיון דאית ליה מקצת ידיעה שמרגיש הוא כשבא זה אצלו אע"פ שאין לו ידיעה גמורה שאין יכול לכוין מקומו ממש כיון שאינו רואהו אפ"ה הוי ככל ידיעה. ולפירושא קמא דפרישנא במתניתין הכי פריך מדר"מ אדר"מ ומדרבי יהודה אדרבי יהודה דהכא אמר ר"מ בלא ראות לרבות את הסומא אע"ג דלית ליה ידיעה שלימה דקסבר מקצת ידיעה ככל ידיעה וכמתני' תני דאינו יכול להפר בידיעה זו בו ביום אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה והכא אמר ר' יהודה בלא ראות פרט לסומא אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה ובמתניתין אמרי רבנן דהיינו ר' יהודה דהוא בר פלוגתיה דר"מ יפר בו ביום באותה ידיעה אלמא ס"ל דמקצת ידיעה ככל ידיעה ורישא דקתני דיפר ביום שלאחריו לא קשיא דסבירא לן דכל שאינו יודע שיש מפירין אפילו מקצת ידיעה לא הוי. ולפירושא בתרא דפרישנא במתניתין ר"מ דאמר לא יפר ביום שלאחריו קאמר ורבנן דפליגי עליה נמי ביום שלאחריו קאמרי משום דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא

אדרבה

רש"י

הפר לתאנים אינו מופר. קסבר הפרה במקצת לאו שמה הפרה עד שיפר אף לענבים: **קונם תאנה זו שאיני טועמת וענבה זו שאיני טועמת הרי אלו שני נדרים.** הואיל וחילקה טעימה בינתים שאם קיים לענבים לא קיים לתאנים וחייב עליהן שני לאוין[ד]: **גמ' אף יפרנו ממנו.** ואם הפר למקצתו הפר כולו: ולר"ע רבי ישמעאל קמהדר גבי יפרנו מי כתיב יפר ממנו גבי הקמה איכא למדרש הכי דהא כתיב יקימנו לשון יקים ממנו [א](דלא שויוה רבנן למימר דהקמה עיקר): **זו דברי ר' ישמעאל ור"ע.** דתרווייהו מודו בהקמה אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה במקצת מה שהפר לא הופר דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה שקיים לא קיים אע"ג דאיכא למידרש יקים ממנו [דלא שויוה רבנן למימר דהקמה עיקר]: **אמר רבא.** מתני' דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טועמת להיכא דאמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש היא דאמר (שבועות דף לו:) היכא דתבעוהו ה' בני אדם ואמר שבועה שאיני חייב לא לך ולא לך שאם נשבע לשקר אינו חייב בהא שבועה אלא קרבן אחד: **עד שיאמר שבועה** [ב]**של כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דחייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** ששום אדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קרינן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן לכשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בטיב הפרה ולא הפר פושע הוא [ה]מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הוברר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין היינו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג בשוגג שאינו גולה [ג] דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לסומא באובנתא דליבא תליא דרוב סומין מבינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה בכלל ידיעה היא דקרא לא איירי אלא היכא דידע לחבריה דהוה התם אלא דלא מיכוין למיקטליה

כדכתיב

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף לו:

מט ב ג מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כא:

נ ד מיי' פ"ו מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה יד:

תוספות

אבל חב"א מקיש הקמה [להפרה]. דחכמים לא משמע להו למידרש יקימנו יקים ממנו הלכך הקמה והפרה שוים: **רבי שמעון היא.** דאמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) דלא הוי שבועה פרט להתחייב חמש חטאות עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד והכא נמי לא הוי שני נדרים אלא משום דאמר קונם לכל אחד ואחד: **יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין.** כלומר שיוכל בעל להפר ולאחר מיכן [נודע לו שיוכל להפר] יפר ולא אמרינן הרי שמע זה כמה ימים דהא לא הוי שמיעה כיון שלא היה יודע שיכול להפר: **יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר גמור ר"מ אמר לא יפר.** דלא קרינא ביה ביום שמעו הואיל והיה יודע שיש הפרה וחכמים אומרים יפר הואיל וטעה בנדר לא הוי שמיעה: **בלא ראות לרבות סומא.** אלמא ר"מ בתר סברא אזיל ולא בתר ריהטא דקרא דמשמעותיה בכל ראיה ולא בסומא שאי אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה דסוף סוף אין רואהו וגולה ואם כן ברישא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דאינו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע והחריש קרינא ביה ומשני התם מעניניה דקרא גבי רוצח כו'. השתא מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

פירוש הרא"ש

מתני' יודע אני שיש נדרים כו'. כבר משנה פירשתי לעיל בשלהי פ' (אלו נדרים) [נערה המאורסה]: גמ' ורמינהו **בלא ראות פרט לסומא** דברי ר' יהודה ר"מ **אומר לרבות את הסומא.** אלמא ר"מ בתר סברא אזיל ולא בתר ריהטא דקרא דמשמעותא דקרא לא משתמע סומא דפשטיה דקרא משמע שהכה חבירו בשביל שלא ראהו אבל ראה לצד אחר ואפ"ה מרבה סומא דסוף סוף אין רואהו וא"כ רישא דמתני' נמי נהי שאינו יודע שיש מפירין ופשטיה דקרא משמע שמחריש לקיים אבל ידע שהיה יכול להפר מ"מ ניזיל בתר סברא דסוף סוף שמע ולא הפר:

מסורת הש"ס

א) [לעיל פו. וש"נ], ב) לעיל עט., ג) מכות ט: [ב"ק פו:], ד) [ע"ל שייך לעמוד הקודם], ה) צ"ל מ"מ,

תורה אור השלם

ו. אוֹ בְכָל אֶבֶן אֲשֶׁר יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוֹת וַיַּפֵּל עָלָיו וַיָּמֹת וְהוּא לֹא אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ:
במדבר לה כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולר' עקיבא וכו' יקים ממנו הס"ד ואח"כ מה"ד זו דברי וכו' לא הופר כולו דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה שקיים במקצת לא קיים כולו אע"ג דאיכא למידרש יקים ממנו דלא שוייה רבנן למימר דהקמה עיקר כצ"ל: **(ב)** ד"ה עד שיאמר שבועה לכל אחד כצ"ל ותיבת של נמחק: **(ג)** ד"ה ורמינהו וכו' שאינו גולה והכי קאמר בלא ראות וכו' ספק בידו לראות פרט לסומא דאינו רואה דאינו גולה אלמא דאמרי' דאיכא מקצת ידיעה לסומא וכו' קצת ידיעה בכלל ידיעה:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה **אבל חכמים אומרים. אלמא** וכו'. עיין בר"ן לעיל דף פב ע"ב ד"ה ור"ל אר"י:

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים. הרי ששמע באשתו שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכאן יודע אני שיש נדר, שאשה נודרת אסורה כמה שנדרה, **אבל איני יודע שיש מפירין.** דאפשר בתקנה לכך לא הפרתי לה, **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין, מאי הוה ליה למעבד, נעשה כמי שלא שמע (לעיל עט.). **יפר.** ביום ששמע יפר, דמקצת ידיעה ככל ידיעה (ראמ"ה בשוה). **אבל איני יודע שזה נדר,** חשוב וצריך לבטלו, **ר' מאיר אומר לא יפר.** דכיון דידע דנדרה ויש מפירין, כשמיעה בעלמא דמי ואיבעי ליה למפר מעיקרא, **וחכמים אומרים יפר.** עכשיו, דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר צריך הפרה, כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחילה (לעיל פט:). **בלא ראות.** משמע שהוא רואה במקום אחר וכאן היה בלא ראות (ב"ק פו:) דמשמע כאן לא ראה אבל רואה במקום אחר, **פרט לסומא.** שאינו רואה בשום מקום (מכות ט:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones